

LA TERRASSA

JOAN DE SAGARRA

Alexandre Plana

El poeta i dramaturg Josep Maria de Sagarra a bord de la barca *Talabre* d'Alexandre Plana al Port de la Selva

La Vanguardia entre 1914 i 1918 (suposo que el fitxatge de Plana devia ser cosa del mallorquí Miquel dels Sants Oliver, aleshores director del diari).

La seva primera crítica, sobre el llibre de Gabriel Miró *De l'hort província* –un esplèndid text que el professor Sotelo reproduceix al seu llibre– es va publicar en aquest diari el 12 de juny del 1914. Alexandre Plana va escriure a *La Vanguardia* prop d'un centenar d'articles, la meitat dels quals estan dedicats a les lletres castellanques: Rubén Darío, Unamuno, Baroja, Valle-Inclán, Azo-

Plana va ser un dels ponts més sòlids entre la Catalunya i l'Espanya literàries del segle passat

rín, Ortega, Juan Ramón Jiménez, Gabriel Miró, Pérez de Ayala, José Moreno Villa... El professor Sotelo afirma al seu llibre que els escriptors esmentats "són atesos amb insòlit rigor, i acrediten la secció *Las ideas y el libro* com la baula més important de la segona dècada del segle a la progressiva constitució del cànon de la literatura espanyola del segle XX". Un altre motiu perquè els lectors i els col·laboradors d'aquest diari ens sentim orgullosos d'ell.

I així és com gràcies a un lapsus del col·lega Cuní i a la indiscreció de la dona del veí, i, esclar, gràcies al saborós llibre del professor Sotelo, vaig descobrir que aquell home que solia agafar-me en braços i s'alimentava amb *La Nouvelle Revue Française*; aquell home "d'una bondat i una comprensió inesgotables" (Josep Pla, *El quadern gris*), que gaudia de l'amistat d'Unamuno i de Valle-Inclán i que cada primer de maig li escrivia una carta al seu amic Juan Ramón Jiménez, va ser un dels ponts més sòlids entre la Catalunya i l'Espanya literàries del segle passat.

P. S. Del lleidatà Alexandre Plana jo tan sols coneixia un llibre seu: *A l'ombra de Santa Maria del Mar* (1925), que vaig agafar a la biblioteca del meu pare i que encara conservo. De la seva tasca com a crític a *La Vanguardia* no en sabia res. *El Nou Diccionari 62 de la Literatura Catalana* diu que va ser, efectivament, crític de l'esmentat diari, però d'art, i no esmenta en absolut la seva relació amb la literatura castellana. El diccionari fa menció d'un llibre seu de versos, *Poemes*, que diu que va ser editat a París el 1915, i que en realitat devia ser el 1945, amb un pròleg de Just Cabot –al qual jo vaig conèixer a París dos anys més tard–, i en el qual es recullen "els seus versos d'exili sobre París, les comarques de la Catalunya Nord i el pas del temps". Quan m'agafava als seus braços.

Estic llegint, acabant un llibre interessantíssim, que em descobreix un munt de coses que jo ignorava i en el qual *La Vanguardia* té un paper rellevant: *De Catalunya i Espanya. Relacions culturals i literàries (1868-1960)*, d'Adolfo Sotelo Vázquez, catedràtic de literatura espanyola de la Universitat de Barcelona (que és la que edita el llibre).

Vaig tenir notícia de l'existència d'aquest llibre d'una manera un tant pintoresca que no em resisteixo a explicar-vos-la. Fa uns dies, vaig coincidir a l'ascensor de casa amb un veí que, amb un

"Josep Cuní el va esmentar a vostè en un parell d'ocasions... i també a un tal Alexandre Plana"

aire un xic burleta, entre afectuos i burleta, em va dir: "Sabia que vostè era tot un personatge, però no fins al punt que Josep Cuní en persona parlés de vostè al seu programa" (8 al dia, a 8tv). "De mi?, I per quins set sous?", li vaig preguntar jo. "No l'hi sabria dir. Només sé el que em va dir la meva dona, que Josep Cuní el va esmentar a vostè en un parell d'ocasions... juntament a un tal Alexandre Plana", em va respondre el veí.

Alexandre Plana! El nom i el cognom m'eren prou familiars. Alexandre Plana era un escriptor

amic dels meus pares que solia agafar-me en braços quan jo era un nadó –tinc un parell de fotos amb ell– a Banyuls, a la casa que els meus pares havien llogat, i que el matí del 7 de maig del 1940 –mentre em portava en braços– "va caure fulminat... i poques hores després moria d'un atac de feridura", segons li va explicar la meva mare a Lluís Permanyer (*Sagarra vist pels seus íntims*, Edhasa, 1982). Aquesta és l'única relació existent entre Alexandre Plana i la meva modesta persona, aleshores una criatura d'un parell d'anys. Relació del tot insignificant i que el més probable és que l'amic Cuní ignorés completament. Llavors, per què va esmentar el meu nom "juntament a un tal Alexandre Plana", com afirmava la dona del veí? No trigaria a descobrir-ho.

Aquell mateix dia vaig trucar a una amiga que és una fan de la senyora Rahola i que per res del món no es perdria el número que l'esmentada senyora interpreta diàriament amb Josep Cuní. I la meva amiga em va explicar que, efectivament, Cuní havia esmentat el meu nom i cognom en un parell d'ocasions... mentre entrevistava el professor Adolfo Sotelo arran de la publicació del seu llibre *De Catalunya y España*. "I què carai hi pinto jo, en aquest llibre?", li vaig preguntar a la meva amiga. "Suposo que res", em va dir ella. "El que devia passar és que Cuní va confondre el nom del teu pare

(Josep Maria) amb el teu. Són coses que solen passar". I així va ser com per art de màgia, per un lapsus de l'amic Cuní –que el professor Sotelo curiosament o, millor, pietosament, no va assenyalar–, vaig compartir uns segons de *8 el dia* amb fantasma de la talla d'Unamuno, Maragall, Ortega, D'Ors, Azorín... "i un tal Alexandre Plana".

El professor Sotelo parla molt elogiosament d'Alexandre Plana

(1889-1940) al seu llibre. El defineix com un escriptor i crític català de senyes d'identitat noucentistes que, des de les pàgines de *La Vanguardia*, "anava a portar a terme un estat de la qüestió de les lletres espanyoles, fixant amb clarividència un possible cànon d'aquestes lletres". Alexandre Plana escrivia les seves crítiques en una secció que es deia *Las ideas y el libro* i que, amb més o menys regularitat, va aparèixer a

SÍ El llibre (*De Cataluña y España*) del professor Sotelo acaba el 1960, just quan comença la correspondència entre Mercè Rodoreda i Joan Sales (Club Editor). En aquesta correspondència Sales es mostra escandalitzat pels falsos "genis" que s'inventa el setmanari *Destino*, que ell anomena *Cretino*. Quina sorpresa s'hauria endut l'editor i novel·lista si hagués sabut que un d'ells, Espriu, seria esmentat ni més ni menys que pel rei Felip VI en el discurs de la seva proclamació.

VAL LA PENYA?

No El meu barri ha canviat molt últimament. Entre altres coses, han començat a aplicar-se les noves ordenances sobre les terrasses de Barcelona i, a conseqüència d'això, al Moryssom, el bar restaurant de Rosselló amb Girona, l'han obligat a col·locar la terrassa al davant, de cara al local. Per facilitar el pas a les persones cegues. Total, que de poc un ciclista no s'emporta una anciana del barri. I és que per cada cec hi ha ben bé mil ciclistes (incontrolats).

